

FNsP Prešov, Oddelenie pediatrie JIS

Jakub Lukáč, Holčikovce, 9. B. ZŠ Juh Vranov nad Topľou

Povolanie alebo poslanie?

„Čo to zase, dofrasa, je?“ zobudil som sa o 6:30 ráno, aj keď som si kvôli prázdninám mohol pospať aspoň do desiatej. S prižmúrenými očami, v pyžame a so strapatou hlavou som vykukol z okna. Zistil som, že práve prišla domov naša suseda teta Majka po nočnej službe z nemocnice. Ešte chvíľu som sa hneval, prečo nemôže tú bránu otvárať tichšie, avšak potom som nad tým začal premýšľať. V hlave sa mi vynárali výčitky. Kubo, ty si ale sebec...Tvoj jediný problém momentálne je, že tvoj spánok nebol nepretržitých 12 hodín, ale iba 9...Máš prázdniny a aj tak sa sťažuješ...Čo by taká teta Majka dala za deväťhodinový spánok po únavnej nočnej službe...Čo by dala zato, ak by mohla stráviť jeden celý týždeň doma s rodinou, ktorú dlhé mesiace kvôli pandémie nevidela...

Začal som porovnávať svoj včerajší prázdninový deň s tým jej, ktorý strávila 24-hodinovou zmenou v nemocnici. Začal som uvažovať nad tým, že to, čo vidím každý deň v telke a na titulkoch článkov na Facebooku či Instagrame, moja suseda naozaj žije. „Nemocnice sa naplňajú, zdravotníkov je málo, KORONAVÍRUS stále neustupuje!“, čítal som kdesi včera večer pred spaním. Kým som sa však nad tým dnes nezamyslel, bral som to ako každú správu za posledné mesiace. „Nič nové,“ pomyslel som si včera.

Dnes to však nové je. Stačilo mi, že som dnes videl susedu Majku, ako sa unavená vracia z práce. Vracia sa domov, nejde však oddychovať. Doma ju čaká vyše 83 ročná mama, ktorá si vyžaduje jej starostlivosť. Doma ju čaká kopec práce, nevyžehlené prádlo, nenavarený obed, nevynesené smeti a neopraté oblečenie. Ako ju poznám, všetko zvláda na 100 percent a do detailov. Nikdy sa nestážovala, že nevládze, nikdy nepovedala, že je unavená alebo zničená. Nikdy sa mi nestalo, aby so mnou cez plot neprehodila pár slov, nespýtala sa na to, ako sa majú rodičia alebo brat. Na

prosbu o pomoc nikdy nepovedala nie, nechce sa mi, neviem. Ja sám som sa ešte nestretol so situáciou, kedy by nebola usmiata a plná energie.

Dnes ráno to však bolo iné. Dnes ráno, aj keď som ju videl iba v polospánku, videl som na jej tvári únavu. Zdala sa mi zničená, vyčerpaná a na jej tvári chýbal typický elán a optimizmus. „*Čo ak dnes zomrelo príliš veľa ľudí?*“, pomyslel som si. „*Čo ak každý deň zomiera príliš veľa ľudí?*“, dodal som sám pre seba. Predstavil som si, ako asi prebieha taký jeden deň v jej koži. Snažil som sa vžiť do jej pocitov, keď ráno štartuje auto a už dopredu vie, že počet nových pacientov bude opäť vyšší ako bol včera, keď z práce odchádzala. Pomaly som si predstavoval ten strach a úzkosť, ktorú zažíva, keď ráno otvára dvere nemocnice. Tento pocit sa len znásoboval, čím som bol myšlienkami bližšie k nemocničným izbám. Predstavil som si, ako sa pri vizite spolu s lekárom pýta pacientov, ako im je a dozvedá sa, že ich stav sa z minúty na minútu zhoršuje. V myšlienkach som sa ocitol pri starom pánovi, ktorého včera doviezla sanitka a jeho dcéra sa do telefónu pýta, či je na tom otec lepšie. Predstavujem si, ako priviezli doteraz zdravé mladé dievča, ktoré po niekoľkých dňoch nevie dýchať. V hlave sa mi vynárajú rôzne obrazy. Vidím starého umierajúceho pána, ktorý žil vo vedľajšej dedine a pred časom podľahol Covidu. Vidím jeho manželku, ktorá zomrela niekoľko dní po ňom. Vidím však aj mladých a zdravých ľudí, ktorí dennodenne bojujú o život.

Doslova cítim ten pocit bezmocnosti a beznádeje, keď viem, že robím maximum a aj tak je to málo. Cítim hnev na tých, ktorí ešte nepochopili, že byť zodpovedným je dnes najlepším liekom. Cítim nekonečnú únavu, ktorú si však nemôžem pripustiť, keďže je predo mnou ďalších 8 hodín v práci. Cítim ľútosť nad všetkými tými milými úsmevmi, šedivými vlasmi a láskavými slovami ľudí, ktorí našu v nemocnicu za posledný týždeň opustili. Bohužiaľ, domov sa už nevrátili. Cítim žiaľ a bezmocnosť ich detí, vnučiek, súrodencov, či rodičov. Cítim nespravodlivosť, ktorú však každý deň musím znášať pri triedení pacientov na tých, ktorým sa oplatí pomáhať, a na tých druhých. Cítim obrovský strach. Áno, cítim strach o mojich blízkych, rodinu, kamarátov, či spolužiakov.

Znova sa ocitám v koži susedky Majky a vynárajú sa mi myšlienky, ako zvláda takéto dni. Ako je celý deň usmiata a vždy nápomocná. Ako sa nenechá odradiť nervozitou pacientov. Ako sa za tie roky v nemocnici obrnila trpezlivosťou a pokojom. Ako vie potešiť aj toho najuhundranejšieho dedka na svete. Ako sa vie pre iných rozdať a aj tak má pocit, že je to málo. Ako venuje osamelým pacientom svoj čas na rozhovor, aj keď vie, že bude musieť ostať v práci dlhšie. Ako sa stará. Ako jej nie je ani jeden ľudský život ľahostajný. Ako sú jej pacienti na prvom mieste. Ako s elánom kráča po nemocničných chodbách a rozdáva radosť, aj keď vnútri je na pokraji síl. Ako sa teší s každým pacientom, ktorého prepúšťajú domov. A naopak, ako jej s každým nezachráneným pacientom vyhrkne slza. Vraciam sa späť do svojej postele a hlavy.

Snažím sa ešte raz si to všetko predstaviť a uchovať si tieto myšlienky čo najdlhšie. Snažím sa zapamätať si tieto pocity, a spomenúť si na nich vždy, keď sa budem hnevať pre úplné sprostosti. Snažím sa začať rozmýšľať inak. Viem, že sa bojím. Bojím sa o mojich rodičov, ktorí chodia každý deň do práce. Bojím sa o môjho brata, ktorí už býva inde. Bojím sa o svojich kamarátov a spolužiakov, ktorí tomuto ochoreniu neprikladajú veľkú váhu, tak ako som to robil do dnešného rána aj ja. Čoho sa však bojím najviac je to, že takýchto odhodlaných, láskavých, dobrosrdečných a trpezlivých ľudí, ako je susedka Majka, je na svete čoraz menej. Mám strach, že aj tie najodvážnejšie a najoptimistickejšie tety Majky už strácajú odhodlanie a chuť do svojej práce. Mám obavy, že to nezvládnem. Mám výčitky, že im nepomáhame dostatočne. Mám starosť, že o ich rodiny nie je dobre postarané. Mám strach, že sú v práci oveľa viac ako by mali. Mám obavy, že aj oni raz povedia: „*Nie, neviem, nevládzem.*“

FNsP Prešov, Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny

Sandra Onderová, 9.B, ZŠ Sol'

Márin príbeh

„Dlho som sa nevedela, čo chcem robiť.“ Toto sú slová Márie, z ktorej sa nedávno stala mladá zdravotná sestra. Tu je jej príbeh.

Pochádzala som z chudobnej rodiny. Nikdy sme nemali, čo sme chceli, len tak. Všetko sme si museli zaslúžiť. Dodnes mám v pamäti deň, keď som videla, ako moji rodičia s hrôzou v očiach volali záchranku k nám domov. Nevedela som, čo sa deje. Neskôr som pochopila, že mojej najdrahšej babke sa zastavilo srdce. Môj svet sa rozsypal a ja som sa zrútila. Celé dni som sa s nikým nerozprávala, až pokým nám nezavolali z nemocnice, že môžeme prísť babku pozrieť. Do nemocnice sme s rodičmi prišli hneď. Babka vyzerala zničená. Lekári nám povedali, že môže kedykoľvek zomrieť. Mala som pocit, že teraz sa srdce na chvíľu zastavilo mne. Bola som opretá o stenu a v tom momente som sa zviezla na zem. To predsa nemôže byť pravda! Nechcela som z nemocnice odísť. Začala som hulákať na zdravotnú sestru, že nič nerobia, že iba sedia a diskutujú s inými sestrami. Nenávidela som ich. Lomcovali mnou pocity, ktoré ma oberali o zdravý úsudok. Kričala som na nich asi ďalšiu hodinu. Od tej chvíle som začala nenávidieť zdravotné sestry a ich povolanie, predsa len, bola som v puberte a nenávidieť celý svet je vtedy predsa na dennom poriadku. Rodičia ma napriek môjmu vzdoru vzali domov.

Prišlo nové ráno. Potom ďalšie a ďalšie...

Raz som utiekla zo školy za babkou do nemocnice. Mala som obrovské šťastie, že som natrafila na príjemné sestry. Samozrejme, že ma nechceli pustiť, no presvedčila som ich. Netuším, čo spôsobilo, že ma vtedy pustili. Vlastne to viem. Zásah zhora. Pri babke som zostala do večera. Mala som poobede krúžky, rodičia si tak nič nevšimli. Končili sa návštevné hodiny. Zdravotná sestra ma videla, ako plačem, tak ma nevyháňala.

To, čo sa stalo potom, bolo pre mňa nielen prekvapivé, ale ovplyvnilo to celý môj život...

Preto ten zásah zhora...

Sestrička mi ponúkla čaj. Neodmietla som. Zostala som. Bola som rada, že dobrí ľudia ešte existujú. A sú aj dnes. Netreba ich hľadať. Ukážu sa sami. Začali sme sa rozprávať. Rozpovedala mi svoj príbeh, ako sa dostala k svojmu povolaniu. Stále som žila v presvedčení, že zdravotné sestry nič nerobia, iba pijú kávu, občas dajú niekomu injekciu, zoberú nejaký odber alebo pichnú infúziu. Keď som hltala každé jej slovo, začala som si uvedomovať, v akej ilúzii som doteraz žila. **Práca zdravotnej sestry nie je len obyčajné povolanie. Je to poslanie.** Dnes si už o tom nedovoliť ani pochybovať. Keď som ju so zatajeným dychom počúvala, zostala som zaskočená, pobúrená, nahnevaná sama na seba. Rozprávala, že je schopná sa pre svoju prácu urobiť všetko. Všetko! Obetovať čas s vlastnou rodinou, obetovať všetky sviatky, rodinné oslavy, narodeniny príbuzných a pod. Nechcela som veriť tomu, čo rozpráva. Prečo to všetko?! Rozprávala ďalej, dlho. Že práca jej dáva obrovské množstvo energie, silu, nádej. Že cíti neskutočné šťastie, radosť a vďačnosť, keď vidí iskričky v očiach tých chorých, ale aj ich príbuzných, keď sa dozvedia dobrú správu. Že odmala veľmi rada pomáha ľuďom. Otvárala mi oči a moje vnútro bojovalo. Z nemocnice som odišla s veľkým úžasom. Po líkach mi stekali slzy. Môj vnútorný svet a moje pubertálne ego si niekto dovolil nabúrať...

O pár týždňov prišla správa, že babku púšťajú domov. Bože, vďaka! V tej chvíli som však nevedela, čo ma ešte čaká. O babku sa bolo treba starať ako o bábätko. Maximálne mesiac sme to zvládali, potom sme sa rozhodli, že najlepšie by bolo, ak by išla do domova dôchodcov. Vzhľadom na prácu mojich rodičov sa to nedalo riešiť inak. Zmierila som sa s tým, veď som za ňou mohla chodiť. Babku som aj pravidelne navštevovala. Pochopila som, že sa tam má oveľa lepšie...

Prišiel čas Vianoc. Chceli sme si ju zobrať domov aspoň na Vianoce. Pri prepúšťaní babky nás ešte niečo zdržalo. Chvíľu som čakala sama na chodbe. Prišla ku mne zdravotná sestra, ktorá sa so mnou začala rozprávať. Zaželala mi pokojné sviatky. Opýtala som sa jej, či ide na sviatky domov k rodine. Zaujímalo ma to. Povedala, že nie. Zaskočila ma. Veď na Vianoce chce byť každý s rodinou. Pokojným tónom a s anjelskou milotou v hlase mi len povedala, že zostáva s dôchodcami. Moje, už dosť rozorvané vnútro to nevedelo spracovať a ten chrobák, ktorý vo mne stále driemal, ma nútil pýtať sa. Či ju to ešte baví, či jej to už nelezie na nervy, či by nebolo lepšie byť s rodinou než so starými ľuďmi, či by radšej necestovala, nechodila po koncertoch, diskotékach... Veď bola mladá a život mala pred sebou. Jej odpoveď ma utvrdzovala v tom, čomu som pomaly začínala rozumieť. Povedala, že ona nemusí, ale chce. Hovorila ešte aj to, že jej je práca prednejšia než akékoľvek druhy zábavy, že mnohí pacienti, klienti domova dokážu byť veľakrát vďačnejší než niektorí zdraví, mladí ľudia. Povedala mi, že túto prácu si vybrala preto, lebo týmto ľuďom, ktorí sú často už odstrčení nabok, niekedy aj vylúčení so spoločnosti, chce robiť radosť a úsmev na tvári, kým sa to ešte dá. A práve cez Vianoce sú najvďačnejší. Toto boli jej slová...

Pochopila som teraz už definitívne, že práca zdravotnej sestry nie je ľahká nikde. Uvedomila som si, že často tým chorým, odstrčeným, starým, uboleným na tele, ale i na duši, nahrádzajú rodiny, ktoré už poniektorí nemajú.

Po všetkých tých udalostiach, po rozhovore so zdravotnou sestrou v nemocnici a teraz v domove dôchodcov som zmenila názor na túto prácu úplne.

Po roku aj niečo to prišlo. Babka zomrela. Prekvapivé bolo, že nám zanechala list na rozlúčku. Prosila nás, aby sme sa nehnevali na personál domova dôchodcov, lebo sa tam cítila ako doma. Rozpísala sa v liste, ako sa o ňu ukážkovo starali. Pochopila som, že odišla do druhého života šťastná, a to aj vďaka pracovníkom, lekárom a zdravotným sestram. Na pohrebe som im venovala obrovskú vďaka.

Po týchto ranách v mojej rodine som sa konečne rozhodla. Nikdy som si nebola ničím istejšia. Pochopila som, že to všetko sa muselo stať a že v živote neexistujú náhody. Všetko, čo je v Božom pláne, nie je náhoda. Chcela som byť taká istá ako ony. Dostala som sa na školu, ktorú som si vybrala. Stala sa zo mňa hrdá zdravotná sestra. Teraz pracujem v nemocnici a som za všetky moje skúsenosti a udalosti, aj v tej puberte, vďaka. Keď som dokončila štúdium, chcela som sa poďakovať tým sestram, ktoré ovplyvnili môj život. Nepamätali si ma. Keď som im však teraz začala rozprávať svoj príbeh ja, postupne si spomínali. Bola som prekvapená, že ešte stále pracujú tam, kde predtým. Obidve mi povedali, že ich to neprestáva baviť, ale práve naopak, nikdy svoje rozhodnutie neoľutovali. Boli rady, že som si vybrala toto povolanie. Keď som začala pracovať, pochopila som, že mali vtedy pravdu, keď tvrdili, že toto povolanie je poslaním a o obetovaní sa. S odstupom času rozumiem každému slovíčku, ktoré vtedy vyslovili. Áno, sú mi ukradnuté diskotéky, koncerty a pod. a verejne to priznávam. No viem, že žijem svoj sen. O to viac, že časy sú zlé. Ale raz skončia. Bože, vďaka ti za to!

Tento príbeh je fiktívny, no nie je vylúčené, že nemôže byť reálny. Posolstvo, ktoré v ňom zanechávam je, aby sme si začali viac vážiť prácu zdravotných sestier, lekárov. My, laici, občas nevidíme, čo v skutočnosti robia pre našich blízkych, chorých, bezradných, odstrčených ľudí v našej spoločnosti...resp. teraz to asi vidíme veľmi zreteľne...

FNsP Prešov, Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny

Sarah Viňarská, deviaty ročník ZŠ a MŠ Havaj

Šťastie v nešťastí

Mala som 9 rokov, keď zrazu v noci pribehol ocko a zakričal: „*Saruš, rýchlo vstávaj!*“... Nechájala som ... Prečo ... Prečo mal taký vystrašený hlas a prečo tak naliehal, aby som vstala, keď ma stále budil kľudným a milým tónom.

Keď som otvorila oči ... videla som len hmlu, vyľakala som sa. Rýchlo som sa postavila z postele, až sa mi zakrútilo v hlave a išla som ho hľadať. Keď som vyšla z izby, počula som jeho hlas. Všade bola len tma a hmla. Išla som len za jeho hlasom, ktorý ma doviedol do izby, kde spali moji mladší súrodenci. Naliehal na nich, aby rýchlo vstali, ale bratovi to trvá dlhšie, kým sa preberie a tak ho ocko rýchlo stiahol z postele, chytil nás za ruku a ťahal dole schodmi.

Keď som sa obzrela, videla som ohník. Nevinný ohník ... Keby ste ho videli v lese, povedali by ste si, že ten vám ublížiť nemôže. Cesta schodmi vonku bola tak rýchla, že som si neuvedomovala, čo sa vlastne deje okolo mňa. Vybehli sme von, kde nás čakala ustráchaná mamka s malou sestričkou na rukách. Ocko neváhal a hneď zobral hasiaci prístroj a snažil sa ten ohník uhasiť. No nedarilo sa mu to ...

Z toho nevinného ohníka sa stal oheň, ktorý nás chcel pripraviť o strechu nad hlavou. Mamka vzala do rúk telefón a vytočila hasičov. Keď zdvihli, predstavila sa a rýchlo začala rozprávať. Snažili sa ju upokojiť, ale nepodarilo sa im to. Čudujete sa? ... Veď nám išlo o strechu nad hlavou. V tejto situácii by asi nikto neostal stáť s chladnou hlavou. Ocko, ten bral všetko čo sa z domu zobrať dalo. Doklady, oblečenie, ale hlavne nás.

Prišlo mi ako večnosť, kým prišli hasiči a začali niečo robiť ... Možno len kvôli tomu strachu, ktorý vo mne bol to trvalo tak dlho ... a možno nevedeli nájsť náš dom. Našťastie, bývame len pár domov od našej babky. Mamka nás uložila k nej a išla za ockom ... pomôcť mu s čím sa len dalo. Bohužiaľ, neviem vám povedať, ako to tam prebiehalo a ako oheň hasili. Sedela som na posteli v náručí pri babke a v rukách sme mali ruženec.

Modlili sme sa ... Hlavne za rodičov, ktorí sa snažili zachrániť, čo sa len dalo ... predsa len, nič nie je dôležitejšie ako rodičia, ľudský život. Po chvíli sa ukázala mamka vo dverách. Viedli sa babkou rozhovor, ale bola som natoľko unavená, že som vnímala každé piate slovo.

„Podarilo sa niečo zachrániť?“ spýtala sa babka. Mamka zúfalým hlasom odpovedala:

„Veľa nie. ”

Všetko sa dialo tak rýchlo ... nestíhala som ani sledovať všetky veci, ktoré sa okolo mňa diali.

Mala som už zatvorené oči, keď som zrazu počula maják. Bol to maják záchranky.

„Saruš, poď, ideme, ošetrí ťa,“ povedala tichým hlasom mamka. Vyšli sme von a pani, ktorá vystúpila, otvorila dvere a zobrala ma do sanitky. Tam mi zmerala tlak, uložila a na prst mi dala čosi biele, na meranie ... Ani som nepočula čo, zaspala som. Babka pri mne sedela, kým sme dorazili do nemocnice. Ležala som na pohodlnej podložke. Pán sanitár a pani sestrička ma išli odviezť k pani doktorke, aby mi skontrolovali pľúca a aby urobili všetky potrebné vyšetrenia ... Keď som zdvihla hlavu, videla som ocka a brata, ako ich vezú za mnou. Bála som sa o nich. Nevedela som, či sú v poriadku, či nemajú vážne poranenia, či som ich nestratila. Pani sestrička ma uistila, že všetci budeme v poriadku, len mám ležať a odpočívať. Keď sme prišli k sestričkám, tie konali veľmi rýchlo ... Zmerali mi znovu tlak, taktiež išli hneď za bratom a zmerali ho aj jemu. Bál sa, ale veď to mu nemôžem zazlievať ... Bol veľmi malý, nevedel čo sa deje, či ho to nebude bolieť, či mu nechcú zle. Našťastie sme mali tie najlepšie sestričky, ktoré ho upokojili, vysvetlili mu prečo ho takto musia ošetriť a strach sa pomínul ... Boli sme spolu. Doktorka nám povedala, že ostaneme u nich na pár dní, aby zistili, či sme v poriadku. Odviezli nás na izbu, kde sme spolu s babkou ostali. Mali sme tam vlastnú telku a celkom pekný výhľad. Ocka však zobrali niekam inam na izbu. Vraj sa nadýchal oveľa viac dymu ako my a hneď, ako mu bude lepšie, príde k nám a budeme spolu. Keď sme prišli na izbu, zaspali sme.

Na druhý deň prišla pani sestrička k nám na izbu, pýtala sa či je všetko v poriadku a ako to zvládame. O chvíľku na to, ako sme jej povedali, ako sa cítime, zasmiala sa. Nechácala som, prečo sa smeje ... čo je na tom k smiechu, že sme prišli o strechu nad hlavou a skoro o náš život. Videla, že jej asi nerozumiem. Povedala, že za rohom sú sprchy, aby sme sa išli osprchovať a dali sa do čistého. Keď sme prišli do nemocničnej kúpeľne a pozrela som sa do zrkadla, pochopila som, prečo sa pani sestrička smiala. Bola som čierna ako uhoľ a zúbky som mala biele. Zasmiala som sa sama na sebe a babka spravila to isté. Smiali sme sa obe ... Bola som rada, že nemyslíme na to zlé, čo sme zažili. Osprchovaní sme si ľahli do veľkých postelí a zapli nám telku. Prišla nás pozrieť teta, ktorá bývala neďaleko od nemocnice a priniesla nám sladkosti, nejaké hračky a veľa oblečenia. Nebudem vám opisovať každú hodinu ... Stále nás obškakovali sestričky, pýtali sa, ako sa máme a boli nesmierne milé ... Pustili nás na chvíľu za ockom, boli sme radi, že ho vidíme a že je v poriadku. Mal popáleniny a vyzeral dosť zničený. No nečudujme sa mu. Snažil sa a robil všetko preto, aby zachránil čo sa dalo.

Tretí deň sme celý preležali ... Veď čo iné sa dalo robiť v jednej miestnosti. Napchávali sme sa cukríkmi a pozerali rozprávky. Sestričky k nám chodili pýtať sa, ako sa máme, či nepotrebujeme nič. Chodili k nám a snažili sa nás rozveseliť. Ocko nás prišiel objasť. Zavolali sme mamke, ktorá bola od strachu celá bez seba. O chvíľu na to, musel ocko odísť, vraj nesmie byť dlho preč z izby. Rozlúčili sme sa a znova sme si ľahli do postieľok. Rozprávali sme sa s babkou ... rozprávala nám rôzne príbehy, ktoré zažila, keď bola malá. Pani sestrička stále, keď mohla, prišla k nám, počúvala nás a smiala sa s nami. Ráno k nám prišiel pán doktor s dvomi sestričkami a oznámil nám, že výsledky sú v poriadku a púšťá nás domov, teda k babke, keďže náš domov už nebol domovom, v ktorom by sme mohli bývať.

Keď sme prišli k babke, chcela som, aby sme sa išli pozrieť na náš skutočný domov. Nechceli, mi to dovoliť a ja som nechápala prečo, veď predsa bol to náš dom. No keď nakoniec povolili a prišli sme tam, pochopila som, prečo ma tam nechceli zobrat. Nebol to žiaden pekný pohľad. Na dolnom poschodí bola všade voda ... Keď sme vyšli hore k našim izbám, rozplakala som sa. Všetko bolo čierne ako uhoľ a nikde som nevidela svoje hračky, oblečenie ... Bolo bolestivé

vidieť ako náš domov, v ktorom bolo množstvo spomienok a ktorý sme tak dlho budovali, už nie je tým istým domovom. Nebudem vám tu rozprávať ako plynuli dni za dňami ... Môžem vám len povedať, že všetko sa dalo po čase do poriadku, aj keď to trvalo veľmi dlho. My máme zase šťastný domov, v ktorom je veľa zážitkov, lásky a užívame si všetky spoločné chvíle naplno. Mali sme šťastie v nešťastí. A v opravenom dome sa nám narodila sestrička Alžbetka, ktorú všetci nadovšetko milujeme.

Ja by som týmto chcela poďakovať všetkým sestrám, doktorom či dobrovoľníkom za to, čo všetko pre nás robia a ako rýchlo konajú. Zachraňujú to najdôležitejšie, a tým sú ľudské životy. Ďakujeme vám za vašu trpezlivosť, za vašu ochotu a za to všetko, čo pre nás ľudí a svet robíte.

Dom ošetrovateľskej starostlivosti, Humenné Lipová

Nina Sabolová, 8.A, ZŠ B. Krpelca Bardejov

„Nepotrebujem veľa...“

Sestrička vošla do nemocničnej izby, položila podnos na malý stolík a pootvorila okno. Vrátila sa k stolíku, zobrala tanierik s tabletkou a podala ho stareнке. Tá natiahla vychudnutú zvráskavenú ruku, zobrala si tabletku a zapila ju dúškom vody. Sestrička napravila odtiahnutú plachtu na posteli: „Večer vám donesiem do postele alebo si pôjdete sadnúť k stolu?“ Starenka len pootočila hlavu a neodpovedala. Sestrička zdvihla plecيا, otočila sa na päte a šla naspäť ku dverám. Rozpačitým tónom dodala: „Fajn, ale ak by ste niečo potrebovali, zazvoňte.“

Starenka sťažka vstala z postele a pobrala sa k oknu. Skleslým hlasom povedala: „Predsa len by som niečo potrebovala. Drahá, prosím vás, v akom čase sú tu návštevné hodiny?“ Sestrička odvetila: „Cez pracovné dni od 15.00 do 17.00“. Starenka uprela pohľad na ručičkové hodiny pri dverách. Snažila sa zaostriť, no nešlo jej to: „A koľko je teraz? Viete, bez okuliarov toho už veľa nevidím.“ „Desať minút po sedemnástej. Čakali ste niekoho?“ ustarostene sa opýtala sestrička.

Starenka si ľahla naspäť do postele a sestrička si prisunula stoličku k jej hlave. Smutne zašeptala: „To mi je ľúto“ Starenka sa nasilu usmiala: „Oni nie sú zlí. Viete, manžel zomrel počas ruskej okupácie, dcéra žije niekde na západe a buduje si kariéru. Starší syn má manželku a dve krásne deti. Majú prácu a veľa povinností, nemajú čas na mňa. Ja im to nezazlievam, ale cítim sa osamotená a nepotrebná. Nepotrebujem veľa, chcem, aby ma zobrali na prechádzku, veď nohy mi ešte slúžia. Aby ma pozvali na obed a pohovárali sa so mnou, moja myseľ je ešte čistá, plná spomienok. Chcem, aby ma navštívili a nebudem od nich nič žiadať. Potrebujem len vidieť ich tváre, počuť ich hlasy, cítiť ich prítomnosť. Potrebujem ľúbiť a byť ľúbená. Už si ani poriadne nepamätám, kedy naposledy som sa hrala s mojimi vnučkami, čítala im, kedy som synovi navarila obľúbené jedlo, s dcérou viedla dlhé rozhovory až do noci. To žiadam až tak veľa?“ Obom sa tlačili slzy do očí, sestra nevedela, čo povedať. Akoby onemela. Zahryzla si do pery a chytila dlaň stareнке. Tá si rukávom utrela slzu a pokračovala: „Drahá, aj ja som bola ako ty. Presne rovnaká. Bola som mladá, krásna, plná ambícií a snov. A pozri, kde som dnes. Chcela som byť herečka. Vždy ma fascinovali tie kostýmy, účesy, to, ako si vždy iným človekom. Atmosféra,

svetlá,...milovala som to. Klapka, akcia, strih!“ obe sa zasmiali. Starenka jej prezradila: „Milovala som Grethu Garbo.“

Rozprávali sa ešte dlhé minúty o všeličom. O filmoch, knihách, živote, Bohu, prírode, ľuďoch, pomínutelnosti a nahraditeľnosti, o bolestiach a radoostiach a napokon aj o smrti. Sestra sa pozrela na hodinky a zvolala: „Bolo mi s vami naozaj príjemne, ale už musím ísť, práca volá.“ Starenka sa pousmiala: „Dobre, dieťa moje. Presne toto som potrebovala. Kiežby boli všetci ako si ty.“

Sestričke sa veľmi páčilo uvažovanie starej panej. Celý zvyšok pracovného dňa rozmýšľala o jej slovách. Veľmi jej chcela pomôcť. Ďalšie ráno bola odhodlaná zavolať jej synovi, no potom si začala klásť otázky: „Je to naozaj v mojej právomoci? Nemala by som nechať veci plynúť?“ No nedalo jej to. Pozrela sa do spisov panej, kde bolo aj telefónne číslo jej syna. Vyťukala ho, ale potom položila telefón na skrinku a otočila sa. Bola takmer pri dverách, keď sa rozhodla to predsa len skúsiť. Bojazlivo sa ozvala: „Dobrý deň, som zdravotná sestra a robím v nemocnici, kde pred pár dňami priviezli vašu matku. Je to veľmi milá žena. Chýbate jej. Miluje vás a spravila by pre vás prvé i posledné. A vy....“ Nastalo dlhé ticho. Muž na druhej strane telefónu odvrkol: „Prepáčte, ale mám dôležité stretnutie. Budem vás kontaktovať neskôr.“ Sestra bola zaskočená a rozčarovaná. Ako môže byť taký arogantný? Tá žena mu dala život a vychovala ho najlepšie, ako vedela.

Popoludní, keď pacientom rozvážala lieky, na lavičke sedel zamyslený mladý muž, žena a dve unudené dievčatká sa škriepili. Sestra s prekvapením podišla k nim a muž povedal: „Dobrý deň. Dnes som volal s vami alebo s vašou kolegyňou. Hľadám...“ Sestrička ho s prekvapením prerušila: „Poďte za mnou.“ Celá rodinka sa postavila a nasledovala mladú slečnu. Otvorila dvere a dievčatá sa rozbehli k babke a začali je objímať. Po nich vošiel do nemocničnej izby jej syn s nevestou. Pani sa tvárila veľmi šťastne a bolo vidno, ako sa jej uľavilo. Takýto pohľad roztaví aj tie najtvrdšie srdcia. Muž s ľútoštvým tónom zašepkal: „Prepáč, je mi to ľúto. Bol som slepý. Môcť sa postarať o tých, ktorí sa o nás starali, je jedna z najväčších pôct života. Lúbim ťa. Mimochodom, volal som Nataši a je na ceste.“ Starenka sa s vďakou pozrela na sestričku a perami naznačila slovo „ďakujem“.

Všetci sme občas tou správnou osobou v správnom čase na správnom mieste.

Hospic Matky Terazy Bardejovská Nová Ves

Hana Vorobelová, deviaty ročník, ZŠ Kúpeľná Prešov

Teplo pohľadu

„Do hospicu si akvárium vziať nemôžeš, nemám čas otravovať riaditeľa tvojimi detskými túžbami. Iste má všetkého aj tak cez hlavu,“ naposledy povedal nahnevaný syn zvýšeným hlasom nedbajúc o starkého zronenú tvár a zavrel za sebou dvere. Dedko podišiel s nádejou na odplátenie chmúrnych pocitov, podopierajúc sa o krivú paličku bližšie k akváriu. Svetlo mihotajúce sa v oranžových rybičkách a ladných vlnkách naňho pôsobilo radostnejšie ako zvyčajne. Zo synovho pohľadu sa pomaly vytrácalo, takže teraz vítal každú pripomienku na jej iskrivé oči plné nehy s väčšou vďakou.

Umelé rastliny sa svojím vlnením podobali pohyblivej hladine ukrývajúcej drobné stvorenia s čiernymi očkami, ktorým tak rada hádzala semiačka potravy. Sledoval klesajúcu odrobinku nasledovanú veselými plutvami neprestajne oživujúcimi obdĺžnikovitý priestor tekutosti. Stále sa okolo nového predmetu takto zhrkli, ale pohybmi mu čoraz častejšie pripomínali iba jej pokojnú dľaň dobrotivo púšťajúcu spomedzi prstov pár omrvíniek.

Vždy im chcela prisypať o niečo viac, a aj keď sa jej ho prosíkaním nepodarilo presvedčiť, do vody potajomky ďalšiu štipku vhodila. Keď si to po niekoľkých úspešných pokusoch všimol, v duchu sa zasmial svojmu hundraniu a naoko nahnevane ju pristihol pri čine. Skončilo to nezadržateľným smiechom a vyháňaniu sa zlozvyku bezdôvodnej mrzutosti.

Rybičky boli viackrát vystriedané, čo mu však nebránilo vidieť pri nich dľaň milovanej v obklopení vody takmer prievitnú, hrajúcu sa s trblietavými teličkami. Zdvihla k nemu zrak. Milujúcim očiam sa v žiarivosti nevyrovnali ani najzlatšie šupiny. Aj keď mu bolo v ponorení do

spomienok rovnako dobre ako rybkám v priehľadnej vode, balenie muselo pokračovať. Nebolo toho veľa - oblečenie, hygiena a pár drobností - ale chcel sa zbaliť sám, cítiť sa do opustenia synovho domu ako sebestačný dospelý človek. Potom už nebude potrebné nič predstierať.

Odchod bol nevyhnutný - zdravotný stav sa mu po smrti manželky zhoršoval, nádej dávno vyprchala. Potreboval posledné mesiace prežiť opatrovaný s odbornou starostlivosťou, v pokoji a bez hádok. Opatera, ktorá mala prísť, bola však dôležitejšia ako s tým spojené odborné znalosti. Hlavne láskavé zaobchádzanie a ochotu pomôcť v dome zaneprázdneného potomka nenachádzal a nemý boj bez videnej možnosti na zmenu musel skončiť.

Pri bezradne nesrdečnom lúčení starkému neležalo na srdci nič, okrem pohodlia rybičiek. Syn s rodinou odchádzali z parkoviska zahrňovaní nespočetnými radami a príkazmi. Väčšina z nich vyfučala nedočkavcom nasadajúcim do auta v momente prvého úniku dymu z výfuku rozbiehajúceho sa motora.

Počas prvých dní v zariadení sa cítil ako v obklúčení hmlou. Všetko bolo nové a zvláštne, aj keď predsa úplne prirodzené, hlasy k nemu doliehali zďaleka. Akoby po rokoch života v čiastočnej osamelosti sprevádzaný najmä vlastnými myšlienkami nevedel zničiť náhly, zato osviežujúci obrat. Samozrejme, to neboli žiadne divoké dni, ale aj tú trochu okolitého pohybu, činnosti a záujmu pociťoval s tichými vnútornými otrasmi. Po prudkom týždni odohnal dedkov údiv obvyčajný zvyk tak plynulo, ako sa to stáva aj pri tých najťažších zmenách. Zvyknutie si bolo v jeho prípade o to jednoduchšie, lebo nastalo vďaka rutine úzko prepojenej s minulými činnosťami.

Hlavnou náplňou bolo spomínanie. Čím pevnejšie si uvedomoval neodvratný koniec, tým väčšmi sa zameriaval na prežívanie v jeho očiach tak jagavých chvíľ strávených s ňou a tým častejšie mu v mysli poletovali nové, zdanlivo zabudnuté spomienky. Vynárali sa preto, že sa o ne okrem ich uschovávatel'a zaujímal aj niekto ďalší. Počuť ho pri rozprávaní mohol ktokoľvek, ale iba ona mu skutočne, pozorne a so záujmom po dlhej dobe prehliadania načúvala. Neprerušovala ho, precítili spolu každý okamih a starkému sa vďaka nej podarilo cenu svojich zážitkov niekoľkokrát znásobiť. Vlastne takú hodnotu už mali, no v najhorších dňoch vyplnených napätím medzi ním a synom mu ich dôležitosť unikala.

Dohovorenú hodinu rozhovoru očakával každé doobedie s rovnakým radostným napätím. Renátka zaklopala celkom potichu. Včera sa jej zveril so svojou nečakanou citlivosťou a ohromením, zapamätala si všetko. Keďže bol niekedy prislabý na odzdravenie, čo strnulé ležanie na posteli prezrádzalo aj dnes, na pozdrav sa naňho len povzbudzujúco usmiala, takže sa nemusel namáhať slovami. Dojem z hranatých okuliarov, ktoré by mohli prezrádzať prevahu strojeného uvažovania nad cítením, vyvracali pramene svetlých vlasov vlniacich sa okolo bledomodrých kamienkov na náušniciach a náhrdelníku ladiacimi s pohľadom plným dobroty zvýraznenej neprestajnou veselosťou. Príjemný vzhl'ad zrelej ženy umocňoval v užasnutom dedkovi obraz pravého anjela z nebies. Nedokázal si ju predstaviť zamračenú. Sestrine pohyby boli upokojujúce, hlas zjemnený dlhoročnými skúsenosťami, ústa sa neskrúcali do netrepezlivej grimasy. Málo slovami nechávala priestor pacientom s potrebou vyrozprávať sa, tých unavených tešila vlastnými príbehmi a zvedavcov rozosmievala pohotovými odpoveďami.

Na vedľajší stolík z tmavého dreva položila okrem liekov aj horúcu kávu. Na obľúbené dobroty tiež nikdy nezabudla. Opatrne si prisadla k posteli a obzrela sa po izbe, akoby z priestoru vyciťovala panujúcu náladu a podľa nej plánovala svoje nasledujúce kroky. Rutinnú starostlivosť o pacientovo chradnúce telo už vykonala iná sestra. Rovnako dôležitou, no nestanovenou úlohou, bolo ponúknuť porozumenia a úľavy, ktorú kvôli prirodzenému talentu spojenému s dlhým skúmaním ľudského cítenia vedela Renátka poskytnúť každému.

Dedko pomaly zdvihol ruku k dlani spočívajúcej na hebkej deke. S porozumením mu ju stisla ešte skôr, ako ju stihol premiestniť bližšie k želanému miestu. Zvráskavená tvár náhle poznačená žiaľom vniesla do očí Renátky viac vystrašenia ako prekvapenia. Jej pozornosti dosiaľ starostlivo ukrývaný nepokoj unikol. Nebolo zrejmé, či by si ho po ďalších dňoch strávených rozhovormi všimla nebyť starkého rezignácie. Nervozita z odchodu a hmla vyplňujúca prvé dni jeho pobytu v zariadení zasunula potláčané pocity ešte hlbšie. Na rozhodný stisk ruky čakal, ako na znamenie nutného odpustenia. Musel sa niekomu zveriť. V iskrivých očiach sestry pred ním videl jej pohľad, jej jasnú tvár čakajúcu na manželovo oslobodenie.

Renátka pochopila svoju úlohu, druhý stisk povzbudzoval. Slová z pier vychádzali samy. „Neviem, kvôli čomu sme sa pohádali. Iste nejaká maličkosť. Vo vzťahu sa podobné nezmyselné škriepky sem-tam udejú,“ začal chrapľavým hlasom potichu, no rozhodne. Po prvých vetách odhodlanie ustúpilo, suché oči sa zaliali slzami.

„Odišla nahnevaná. Ani nie tak na mňa, ale na okolnosti, za ktorých sme sa neudobrili. Ja som bol skôr sklamaný vlastnou hlúposťou. Po jej návrate by sme si určite jednoducho odpustili, zabudli. Neprišlo k tomu. Ona neprišla. Čakal som do večera čudujúc sa prehnanej miere, akou na ňu roztržka doľahla, neuvažoval som nad inými možnosťami. Na moje otázky nečakane odpovedalo zazvonenie zvončeka. Bol to policajt. Tváril sa nanajvýš súcitne.“

Nevládal pokračovať. Sestričke sa na tvári zjavil ešte ľútostivejší výraz, vytušila pokračovanie a začala hľadať možnosť pomôcť mu. Dedkov namáhavo nasadený úsmev prezrádza, že najväčšiu podporu mu práve dáva. Pri rozprávaní za sebou zanechal všetko ťaživé, hľadel pri tom do očí aj jej. Bola tam, úsmev z mäkkých pier nezmizol. Obidve prežívali úľavu spolu s ním. Zdroj slz kropiacich sestrinu chvejúcu sa dľaň sa plynule menil zo zadrživanej bolesti na nesmierne vyjasnenie. Takto sa bude cítiť po opustení pozemského života, takáto bude radosť naozaj s ňou.

Ostávalo jediné. Synovi žiara nechýbala, bola iba utlmená obviňovaním. Najťažšie bolo odpustiť sebe, všetko ďalšie prišlo samo. Zabuchnuté dvere sa pod náporom uvedomenia si neprávosti uzmierene otvorili. Renátku ich udobrenie upokojilo takmer rovnako oslobodzujúco ako ich samých.

Starký viac nemusel prosíkať. Akvárium sa ocitlo pri posteli na pristavenom stolíku hneď na druhý deň. Vlnenie hladiny odháňalo bolesť. Dedkov život dohorieval sprevádzaný svetlom, rybičkami a jej teplou dľaňou. Nikdy tie prsty nepustil.

Hospic Matky Terezy Bardejovská Nová Ves

**Richard Kaleta, 1.A, Spojená škola
SŠ Obchodná akadémia Stará Ľubovňa**

Starec a anjel

Niečo sa ťa opýtam.

Čo vidíš na tejto fotografii?

Možno mi odpovieš: „No čo, starca a zdravotnú sestru.“ Možno áno. No ja vidím anjela. Anjela, s čarovným úsmevom a očami, ktoré dávajú nádej na život. Anjela, ktorý ohýba svoj chrbát, aby odovzdal kúsok tepla, objal, pohladil.

A ten starec, ktorého vidíš som ja.

Áno, ja sa ti prihovám a nehnevám sa, že si ma nazval starcom. V podstate máš pravdu. Som už starý, no ver, že zostarilo iba moje telo. Moje vnútro, moja duša, myseľ a spomienky sú stále mladé, živé, no v zajatí nevládneho tela. Mozog síce neúnavne vysiela signály do rúk a nôh, moje telo však nereaguje, je nemé, bez pohybu.

A tak by som chcel! Tak by som.... Všetko by som robil inak. Tešil by som sa z každého teplého slnečného lúča, z každej dažďovej kvapky, z každej snehovej vločky, ktorá mi bola niekedy na príťaž.

Bol som taký slepý... Prečo je človek slepý, keď je zdravý!? Prečo nevidí krásu okolo seba? Prečo si neváži...

Nie, nič ti nevyčítam. Ani ja som nevidel, nevnímal si. Vidím to až teraz, keď sedím uväznený v nevládnom tele, o ktoré sa musí, alebo vďaka Bohu má kto postarať. Nie, na tej fotografii nie je sestra. Je to môj anjel, ktorý ma sprevádza mojím zvláštnym životom a pomáha mi prežiť, dožiť, žiť!

Môj život nebol vždy taký. Bol krásny, bezstarostný, veselý a živý. Áno, bol som zdravý, ako si teraz ty. Ak si zdravý, si šťastný. Necítiš to tak? Potom si nepochopil, čo je choroba, čo všetko ti dokáže vziať. Ja to už viem, preto počúvaj.

Svoj život rád som mal,
poéziou sa mi stal.
Akvárium predou mnou
nie je náhoda.
Je to moja radosť,
okno do minulého života.

Tu vždy zabudnem
na bôľ,
žiaľ a smútok,
čo v srdci teraz mám
a úzkostlivo prežívam.

Tu som opäť malý chlapec,
ktorý v potoku ryby chytá
a mamka ich
na večeru
vždy s láskou chystá.

Tu vynoria sa mi
krásne spomienky
na roky detstva
a krásne myšlienky.
Myšlienky
na brata,
sestru,
otca, mat',
ktorých už
nemôžem objímať.

Tu opäť svoju lásku hľadám,
pod vankúš rád si ju dávam.
Lásku môjho života,
ktorú milovať budem
do konca svojho bytia.
Lásku moju,
čo už zem mi vzala,
no v srdci mojom
navždy ostala.

Môj život,
našťastie,
pokračoval ďalej.
V mojich deťoch,
malých vnúčatách...

No prišiel jeden zvláštny deň,
čo zmenil môj krásny sen.
Choroba!
Zrazu do môjho života vstúpila,

čo mohla,
všetko dobré a živé v ňom zničila.
Nechala nemé telo na príťaž,
oči plné slz, v srdci iba žiaľ a plač.
Slzy st'a vodopád,
čo stekajú mi po lícach,
vo vráskach sa skladajú
ako knihy v policiach.
Nie, nie som básnik.
Básne nepíšem, nečítam.
Ani tieto slová do viet neskladám.
Môj život ich takto zvláštne poskladal.

Je čas večere.
Prichádza môj anjel.
Opäť ohne svoj chrbát nado mnou,
pohladí,
usmeje sa
a napraví deku.
V mysli sa smutne lúčim s akváriom,
snažím sa o úsmev,
ktorý chcem svojmu anjelovi vrátiť.
Dokážem sa ešte poďakovať Bohu,
že mi nechal pamäť,
s ktorou môžem prežívať
svoj život
zas a znova,
neúnavne,
dookola...

Musím dobásniť a dosnívať.
Môj anjel má so mnou
ďalší plán.
Ide ma umyť a potom uložiť spať.

Podakovať sa mu chcem
zas a znova
za všetko.
Je teraz mojou rodinou,
mojím životom.
Ďakujem ti,
sestra,
anjel môj,
ešte dlho pri mne stoj.
Vo dne, v noci
a
prosím,
buď mi vždy na pomoci.

Tvoj starec.

Dom ošetrovateľskej starostlivosti Humenné, Lipová

Radka Baranová, oktáva, Katolícka spojená škola sv. Mikuláša Gymnázium, Prešov

Sestrička v akcii

„Bea, miláčik !” Z detskej izby sa ozval náhly krik a neutíchajúci plač. Chvíľu som sedela na kraji postele a snažila sa chytiť nový dych. Z práce som prišla okolo polnoci a keď som sa pozrela na hodiny mala som pocit, akoby som sa z nej vrátila len pred hodinou. Pracujem ako zdravotná sestra vo fakultnej nemocnici a keďže pre rokom sa po svete začal šíriť nový vírus, v nemocnici stúpa počet chorých a, bohužiaľ, aj umierajúcich.

Po 5 minútach som sa konečne postavila a šla skontrolovať, čo sa deje. Našla som tam svojho manžela ako drží na rukách našu malú dcérku, ktorá neprestávala plakať. V jeho tvári som videla vyčerpanosť a beznádej. Nelke sa tlačili prvé zúbky a ako každá mama vie, nie je to nič príjemné. Vedela som, že mi manžel chce pomôcť, ale aj naňho toho už bolo príliš.

Kvôli neustále sa zhoršujúcej situácii som musela nastúpiť znova do práce a vymeniť si materskú s manželom. Musím sa priznať, že aj keď som na materskej bola len pol roka, práca mi chýbala a tak trocha som sa do nej aj tešila. No po mojom príchode som zistila, že sa všetko zmenilo. Kvôli pandémie to už nie je to, čo bývalo. Po mojom návrate do práce ma preložili oddelenie JIS, pretože každý deň stúpal počet nakazených.

Vraví sa, že prvý deň je vždy najhorší. Pre mňa to platilo dvojnásobne. Keď mi v sobotu prišla správa s rozpisom služieb, celkom som sa potešila pretože som videla známe mená. V ten večer mi ešte zavolať kamarátka, že sa mám poriadne pripraviť a hlavne vyspať. V pondelok som ráno vstala s menším nadšením ale aj strachom. Bol november a ja som sa zobudila do sychravého rána. Keď som vošla do kuchyne, manžel ma prekvapil raňajkami a rozvoniavajúcou kávou. „Malá zaspala pred pol hodinou, tak som si povedal, že ti aspoň trochu spríjemním toto ráno.“ Usmiala som sa a venovala som mu ďakovný pohľad. Pozrela som sa na hodinky, rýchlo som do seba naliala kávu a utekala do práce. Myslela som si, že v zápche si počkám dobrých 20 minút, ale prekvapilo ma, keď som videla to prázdne mesto.

Pol roka som vychádzala z domu len kvôli prechádzke a nákupom a na celú situáciu som sa pozerala len z obývačky. Za normálnych okolností by bolo všade plno áut a detí chystajúcich sa do škôl. No teraz bolo mesto prázdne, bez života a nebyť tých pár ľudí, bolo by aj úplne opustené. Keď som dorazila do práce, všade bolo rušno a plno ľudí. Zastavili ma hneď pri dverách: „Idete na vyšetrenie?“

„Som zdravotná sestra a dnes sa vraciam do práce.“

Mladý doktor sa na mňa pozrel a ja som v jeho očiach videla najmä vyčerpanie. Priložil mi teplomer na čelo a podal mi sivý náramok.

„Prajem vám veľa šťastia, budete ho potrebovať.“

Poďakovala som sa a venovala mu úsmev, ktorý cez rúško ani nebolo vidieť. Trochu ma jeho slová vydesili, no povedala som si, že dnes budem v práci optimisticky naladená.

Počas čakania na výt'ah som začula známe hlasy.

„Aha, tam je Beáta!“

Otočila som sa a spoznala som hneď niekoľko naširoko sa usmievajúcich tvárí.

„Ahoj dievčatá, som rada že vás zasa vidím!“ Hneď ma všetky zavalili otázkami.

„Čo ty tu robíš? Nebodaj sa ti niečo stalo? Alebo sme ti len veľmi chýbali?“ spustil sa smiech, ktorý mi naozaj chýbal. Čudovala som sa, že o mojom návrate nevedeli. Vyzerali veľmi vyčerpane. Prekvapilo ma to, pretože som ich nikdy takto nevidela. Dokonca ani po 24 hodinovej službe.

„Dnes nastupujem na JIS, ale myslela som, že o tom už viete,“ povedala som.

„Och áno, spomínam si že niekto o tom hovoril, ale nestihli sme to zaregistrovať pretože sme mali príjem.“

„Vidím, že roboty je tu dost'. Prepáčte, že som sa neozvala, ale doma sme si museli zvykať na nový režim. Každý deň som na vás všetkých myslela. Neviem si ani predstaviť čo ste tu museli zažívať.“

„Môžem ti zaručiť, že po dnešku budeš na svoju materskú spomínať len v dobrom,“ povedala Mary a znova sa spustil smiech.

V práci som mala byť do 18:00, no služba sa mi natiahla o niekoľko hodín. Domov som prišla neskoro a myslela som, že už všetci budú spať. V kútiku duše som dúfala, že budem môcť porozprávať môjmu manželovi aký bol môj prvý deň.

„Vitaj doma!“ ozvalo sa na mňa z dverí, z ktorých sa rútil manžel s otvorenou náručou.

„Pripravil som ti večeru, určite si hladná.“

„Och ďakujem. Ty mi tuším čítaš myšlienky!“

Sadli sme si obaja k stolu a Michal sa na mňa začal pozerat' nedečakavým pohľadom.

„Tak rozprávaj, aký si mala deň?“ pozrela som sa naňho, hlboko si vzdychla a spustila som: „Vieš, dnes som sa prvý krát pozerala smrti do očí. Videla som už veľa umierajúcich ľudí, ale toto bolo úplne iné. Bolo to akoby z iného sveta. Keď som prišla na oddelenie, mala som monitorovať ľudí, ktorí boli na pľúcnej ventilácii. Okolo obeda k nám priviezli jednu pani, ktorá zatiaľ nepotrebovala ventiláciu, ale jej stav bol vážny. A vieš ako to býva, niektorí starší ľudia sa chcú rozprávať. A tak som si k nej sadla a ona začala rozprávať. Rozprávala o jej detstve, kde vyrastala, kde chodila do školy, o jej prvej láske, jej deťoch a vnúčatách. Bola som pri nej asi hodinu pokiaľ to všetko neukončila tým, aký mala úžasný život a vôbec neľutuje každú sekundu. Jej radosť a entuziazmus nás tam všetkých nabili energiou, ktorú sme naozaj potrebovali.“ Položila som vidličku, oprela sa o stoličku a do tváre sa mi vtisla slza. Michal sa na mňa pozrel so súcitom, pretože tušil čo poviem.

„Držala ma za ruku a ja som ku koncu cítila, ako ju sila začína pomaly opúšťať. Stihla mi venovať ešte jeden láskyplný pohľad a potom ma pustila. Kolabovali jej pľúca. Pripojili sme ju na umelú ventiláciu. Keď mi už končila služba a ja som sa išla prezliecť, začalo jej zlyhávať aj srdce. Rozutekali sme sa a aj napriek tomu, že niektorí robili nadčasy, všetci sme sa jej snažili zachrániť život. No bolo už neskoro.“ Pri tej myšlienke som sa rozplakala. „Neskôr som sa pozerala do jej karty a za celý svoj život neprekonalala žiadnu ťažkú chorobu ani operáciu. Chodila pravidelne na prehliadky ku svojmu doktorovi. A nakoniec to takto skončilo.“

„To mi je naozaj ľúto,“ dodal Michal a venoval mi pevné objatie.

Kolegyne mi neskôr povedali, že pani mala v podstate šťastie v nešťastí. Netrápila sa tak dlho ako sa trápi väčšina. Pred pandémiou som pracovala na pediatrii. Nikdy som nezažila to, čo prežívam teraz. Práca sa stala súčasťou môjho každodenného života. Domov sa chodím len najesť a vyspať. Niekedy sa pristihnem pritom, ako uvažujem nad tým, že som zmeškala prvý rok života svojej dcéry. Veľa z nás sestier je matiek. Veľa z nás sa vzdalo svojho života na úkor zdravia iných ľudí. Mnohé zo sestier dokonca ani nevideli svoje deti, pretože ich chcú chrániť a nechodia domov. Situácia sa každým dňom zhoršuje. V nemocnici pribúdajú pacienti a ubúda personál. Veľmi veľa sestier a doktorov pracuje nadčasy, len aby sa mohli postarať o ostatných. Ale mnoho ľudí túto obeť nevidí. Zarmucuje to nás všetkých, ktorí sme obetovali všetko aby sme im pomohli. Naše pohodlné tepláky sme vymenili za nemocničné oblečenie. Keď si niekedy nájdem čas a chuť otvoriť sociálne siete, z hnevu ich hneď aj zatváram. Veľmi ma mrzí, že pribúda ľudí, ktorí závažnosť situácie podceňujú a nechápu.

Počas toho dlhého obdobia sme sa my všetci museli prispôbiť novým pravidlám a neustále pribúdajúcim opatreniam. Ale, bohužiaľ, v poslednom čase pribúdajú ľudia, ktorí si to neuvedomujú a vôbec to nerešpektujú. V nemocnici sa skoro každý deň stretnem s ľuďmi, ktorí si našu prácu vôbec nevážia. My všetci sa im snažíme dať to najlepšie, čo je v nás. Ale aj my sme len ľudia. Mnohí z nás už pracujú z posledných síl. Väčšina z nás to ťahá neustále už od obdobia, kedy čísla začali rapídne stúpať a všetko sa začalo zhoršovať.

Viem, že je ťažké všetko dodržiavať, ale pravidlá a opatrenia sú tu preto, aby nás chránili. Aby chránili naše rodiny, našich priateľov a zdravie nás všetkých. Ich dodržiavanie nám zabezpečí rýchlejší návrat do normálneho života.

My všetci v nemocnici to nevzdáme. Aj napriek vyčerpaniu, budeme bojovať až do konca. Budeme bojovať za tých, ktorí to nemôžu urobiť za seba. A nikdy nestratíme nádej, že sa to všetko raz skončí a my budeme žiť opäť normálny život.

„Daj fotke príbeh“

Čestné uznanie SŠ

Dom ošetrovateľskej starostlivosti Humenné, Lipová

Dušan Mirga, 3. G. ,Spojená škola - Gymnázium Spišská Stará Ves

Dievča s otvorenou náručou

Suzan, dievča s ťažkým životom, ale s dobrým srdcom, si plní svoje sny. Toto je dôkaz toho, že ak ťa niečo naplňa celým srdcom, od tvojho začiatku až po tvoj koniec, je dar, ktorým bol odmenený každý.

No len niektorý z vás ho dokážete oceniť.

- Suzan Plehlizst -

SKÔR NEŽ ZAČNEME

Tento príbeh je inšpirovaný skutočnými udalosťami, no mená postáv a niektorých scén sú pozmenené.

I. KAPITOLA - SUZAN

Berlín, 12. máj.1926. Už vtedy sa nebohému Markovi a vdove Karren narodilo krásne dievčatko menom Suzan. Jej matka ju vychovávala sama, pretože jej otec zomrel ešte pred jej narodením na čierny kašeľ.

Karren so svojou dcérkou pochádzali z nižšej spoločenskej vrstvy, ale vždy si vedeli spríjemniť svoj nie veľmi honosný život. Teda aspoň pokiaľ mala Karren stálu prácu. Čo nikdy nebolo na veľmi dlho. Ale vždy sa veľmi snažila. Keď si Karren našla prvú prácu, pracovala ako čašníčka v

bare. O Suzan sa väčšinou starala Markova matka Anett. Tá jej po dobu čo matka pracovala, čítala vedecké knihy z obdobia prvej svetovej vojny o ošetrovaní ranených vojakov. Stará mama Anett ale Suzan od malička učila aj to, ako sa o seba postarať, keď nie je mamka doma.

Ako plynul čas, Suzan rástla a matka Karenn bola každý druhý deň v inom zamestnaní. Suzan už ako štvorročná vedela čítať a sama o seba sa postarať. Karrenina druhá práca bola upratovačka v nemocnici. Domov chodila v neskorých večerných hodinách a jej svokra Anett už bývala spolu s nimi. Karren nadovšetko svoju dcéru milovala a každý deň jej z nemocničného kabinetu nosila domov rôzne vedecké knihy.

Suzan tie knihy priam hltala a Karren bola rada, že sa Suzan vzdeláva už v takomto mladom veku. Roku 1930 Karren stratila svoju druhú prácu a v tom istom roku zomrela aj Suzanina stará mama Anett. Suzan aj Karren to veľmi zranilo, ale nebol čas na slzy.

Karren si v septembri toho roku našla tretiu a poslednú prácu vo výrobné chemikálií.

V roku 1933 už mala Suzan sedem rokov a navštevovala základnú školu ktorá ju veľmi bavila. Už v takomto mladom veku vedela, čo presne chce v živote robiť. Chcela pomáhať ľuďom a pracovať v nemocnici ako zdravotná sestra. 9. mája 1933. O tomto dni Suzan hovorí ako o nočnej more. V tento deň vyvrcholila kampaň proti nemeckému duchu v kultúre. Študenti pod dohľadom Goebbelsovho ministerstva propagandy spálili v Berlíne asi 20-tisíc kníh. Zúčastniť sa na tomto proteste muselo aj prosté obyvateľstvo. Suzan vodcu nemala rada (tak sa v tom období hovorilo Hitlerovi), ale na protest musela ísť, spolu so svojou matkou. Suzan mala na sebe školskú uniformu a v ruke nacistickú vlajku. Keď prišli k obrovskému ohnisku horiacich kníh, podišiel k ním vojak so slovami:

„Verbrenne das Buch“ ! Podal im knihy, ktoré ony nasledovne hodili do horiacej kopy. Keď Suzan prišla domov, začala plakať a nemohla zaspáť. Karren bola unavená a zaspala hneď po príchode domov. V skorých ranných hodinách sa Suzan vykradla potichu z domu, ku horiacej kope kníh, kde na jej okraji zbadala knihu, ktorá nebola takmer vôbec poškodená. Suzan ju zobrala, schovala do kabátu, a utekala domov. Kniha jej cestou domov dymila spod kabáta. Po príchode domov Suzan rýchlo rozopla kabát, z ktorého vypadla tlejúca kniha. Na pád knihy sa zobudila Karren, ktorá na Suzan začala kričať, či ju niekto náhodou nevidel. Vtedy sa to totiž považovalo za urážku Hitlera. Suzan matke odprisahala, že tam bola naozaj sama a sľúbili si, že to bude ich malé tajomstvo. Bol to denník zdravotnej sestry, kde opisovala presne všetko, čo každý deň robila, ako ľuďom pomáhala a podobne. Suzan si knihu čítala celú noc a bola pripravená ísť za svojim veľkým snom pomáhať ľuďom za každých okolností.

II. KAPITOLA – KARREN ODCHÁDZA

Roku 1935 mala Suzan už deväť rokov. Bola z nej mladá dáma, ktorá mala v škole úžasný prospech. Karren sa vo svojej práci s chemikáliami ťažko trápila na obživu seba aj Suzan. Jedného dňa sa v sklade, kde Karren pracovala, niečo pokazilo. Do vzduchu sa dostalo mnoho nebezpečných chemikálií, ktorých sa Karren bohužiaľ nadýchla. Ochorela a bola nútená zostať doma. Suzan sa o svoju matku vždy vedela postarať. Doma mali kufrík s rôznymi pomôckami a liekmi, ktoré im tam dala už nebohá Anett. Suzan zo svojich vedeckých kníh vedela, ako sa o matku po príchode domov postarať. Ošetrila ju a Karren tvrdo zaspala. Po dvoch hodinách spánku sa Karren zobudila na ťažké dýchanie. Množstvo chemikálií, ktorých sa Karren nadýchala, jej nasadalo na dýchacie cesty, a tým sa jej výrazne sťažilo dýchanie. Suzan sa ešte pokúšala svojej matke pomôcť, no Karren už vedela, že je neskoro. Ospravedlnila sa svojej dcére za to, že ju tu necháva samú a zároveň dodala: „bojuj za svoje sny, študuj, ale hlavne dôveruj sama sebe“. Po týchto slovách Karren skonala.

Suzan svojej matke pobožkala ruku, poďakovala a obliekla šaty, ktorá mala nebohá Karren najradšej.

III. KAPITOLA - SUZAN DOSPIEVA

Po smrti Karren, si osvojilo dievča milý mladý pár, ktorý nemohol mať vlastné deti. Boli to milí ľudia, no tiež z nižšej spoločenskej vrstvy. Suzan dokončila základnú školu s vyznamenaním, a po tej začala vypomáhať s domácimi prácami starým ľuďom, ktorých aj ošetrovala, keď ich niečo bolelo alebo im bolo nevoľno. Ľudia ju mali veľmi radi, bola láskavá, nápomocná, a ľudia hovorili, že z jej krásnych modrých očí vyžarovala láska a ochota. Ľudia ju za jej nesmiernu ochotu a pomoc vždy obdarovali peniazmi. Niektorí jej dali viac, niektorí menej, ale Suzan bola človek, ktorý bol vďačný čo i len za milé pohladenie. Keď Suzan dovŕšila šestnásť rokov, so svojou náhradnou rodinou sa musela odsťahovať do Londýna za lepšími životnými podmienkami a prácou. Suzan bola pripravená si v Londýne začať plniť svoje sny. Chcela si tam ešte privybrať starostlivosťou o starých ľudí, a potom ísť na strednú zdravotnú školu. No, bohužiaľ, sa stalo niečo nečakané. Pár kilometrov pred Londýnom sa stala autonehoda s kamiónom, ktorý narazil do auta Suzaniných náhradných rodičov. Pri tejto nehode zahynuli traja ľudia. Boli to vodič kamiónu a náhradný rodičia Suzan. Suzan bola druhýkrát vo svojom živote v nemocnici, prvýkrát pri jej narodení a druhý teraz, pri autonehode. Suzan sa prebudila až v nemocnici, a nemohla uveriť tomu, čo sa stalo. Keď sa dozvedela, že jej jediný opatrovníci sú mŕtvi, zničilo ju to. Bála sa čo s ňou teraz bude. Po zrážke mala len mierne známky poranení a slabší otras mozgu. Po prepustení z nemocnice si myslela, že bude na ulici, no pred vchodom do nemocnice na ňu čakal hlavný policajný dôstojník Dankels, ktorý jej oznámil, že v Londýne je dom, ktorý kúpili jej zosnulí náhradní rodičia, a že v ňom môže ostať. Suzan teda mala domov, ale nemala prácu, tak začala ponúkať prácu, ktorú ponúkala ešte v Berlíne. Pomáhala starým ľuďom, s ktorými mala veľmi dobrý vzťah.

IV. KAPITOLA - SUZAN A LÁSKA

Suzan bola skoro väčšinu svojho života osamelá, ale vždy bola pozitívne naladená. Nikdy nedávala navonok smútok alebo samotu, ktorú prežívala. Chýbalo jej niečo čo by mohla milovať, chýbala jej rodina a niekto, kto by stál po jej boku. Pán Arford, o ktorého sa Suzan starala, bol veľmi milý pán, ktorý jej vždy na oplátku za jej pomoc, ponúkol tú svoju. Keď sa jej doma niečo pokazilo, pán Arford k nej poslal svojho vnuka Alberta, ktorý jej to tam dal všetko do poriadku. Albert bol vždy vďačný za takúto príležitosť, pretože s ňou, podobne ako ona s ním, rád trávil čas. Chodili spolu na prechádzky, alebo si spolu čítali knihy. Nemohol by som zabudnúť zmieniť, že pán Arford bol bývalý chirurg takže vždy, keď k nemu Suzan prišla jej hovoril aké to je v nemocniciach, kto je tam najvyššie postavený, a podobne. Ona si to všetko zapisovala do svojho denníka. V roku 1944 Albert požiadal Suzan o ruku. Suzan ho mala veľmi rada, a tak ponuku prijala. Takže nasledovala skromná svadba, na ktorej boli obaja veľmi šťastní a milovaní jeden druhým. V tom istom roku prišli na svet aj dve krásne dvojčičky, Allan a Gréta. Boli to nádherná deti a rodičia Albert a Suzan im dávali mnoho lásky. Suzan podobne ako aj ju jej babička, viedla svoje deti k samostatnosti.

V. KAPITOLA - SUZAN SI PLNÍ SVOJ SEN

Suzan stále myslela na svoj sen, študovať a stať sa zdravotnou sestrou. V roku 1950, keď mali deti už šesť rokov a Suzan dvadsaťštyri, sa poradila so svojim manželom, či by nebolo dobre ísť študovať. Manžel ju vo všetkom podporoval a súhlasil so všetkým, čo Suzan navrhla. 12. mája 1950 si podala žiadosť o štúdium na zdravotníckej strednej škole v Londýne. Odpoveď na žiadosť prišla 24. mája 1950, so slovami „žiadosť ZAMIETNUTÁ“.

Suzan to nevzdávala, išla s týmto svojim problémom na súd. Všetko si zistila - ako to na súdoch chodí, aj ktorý sudca tam pracuje.

Súd sa konal 7. júna 1950, kde Suzan predložila svoju požiadavku a upínala na to, že ona je človek ako každý iný, nezávisle od majetku alebo spoločenského postavenia. Od mala sa tomuto odboru venovala a chcela ho v živote vykonávať. Ďalej apelovala na sudcu, o ktorom si zistila niektoré informácie. Jej slová boli: „Pán sudca, pochádzate z roľníckej rodiny. Vaša matka bola učiteľka a váš otec roľník, a predsa ste vyštudovali odbor, ktorý Vás zaujal dávno v detstve, a splnili ste si sen. Umožnite, prosím, to isté aj mne“. Sudca len dodal: „len večerné štúdium“. Prvá etapa Suzaninho sna sa začala. Suzan bola plná nádeje a nadšenia k vedomostiam. Večerná škola bolo v tej dobe niečo ako kurz, ktorý trval rok. Po skončení tohto kurzu, začala pracovať v Dome ošetrovateľskej starostlivosti, kde bola konečne vo svojom obore.

Bola nekonečne šťastná. Dokázala sa venovať rodine, ale aj iným ľuďom, ktorí ju mali naozaj veľmi radi.

VI. KAPITOLA – SUZAN ODCHÁDZA

Suzan pracovala do roku 1991, kedy mala 65 rokov. Keď mala 50 rokov, bola zvolená za riaditeľku v Dome ošetrovateľskej starostlivosti. Aj napriek tomu, že si mohla len sedieť v kresle, neustále ľuďom pomáhala. Suzan sa dožila krásnych 85 rokov, kedy v roku 2011 zomrela na rakovinu prsníka. Aj napriek hroznej chorobe, ktorú prežívala v bolestiach, bola stále pozitívne naladená, a ľuďom dodávala odvalu a sebavedomie.

FNsP Prešov, Oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny

Gréta Palušková, kvinta, Gymnázium Lipany

Vzácná Perla

Sťažka sa nadýchmem. Ďalší zúfalý pokus dostať kyslík do pľúc, ktoré kolabujú skôr, než do nich stihne čosi vojsť. Čakám úľavu, no tá neprichádza.

Snažím sa spomenúť si, prečo sa dusím. Kašlem jak storočný fajčiar s pocitom, že vyvrátim aj tú odpornú gumu, čo mám strčenú v krku. - Aha - svitne mi - cez to dýcham.

Všetko okolo mňa hučí a pípa ako lietadlo na pristávacej dráhe. Zdá mi to nesmierne vtipné. Z hrdla sa mi vyderie smiech. „Pristááávame!“ pokúsim sa skríknúť. Zlý nápad.

Automaticky stlačím poplašný gombík pri okraji postele. Počujem, ako sa v izbe sestier rozozvučal klaksón. V zlomku sekundy sa chodbou žienú rýchle kroky v hlučných drevákoch.

Podľa klopkania zistím, že sestra Perla sa náhli zachrániť ma pred slávnostnou pooperačnou tyčkou. To je vzrušo, čo? Zaujímavý život si ja vediem tu v nemocnici. Nečudujte sa, je tu nuda. Rozoznávanie ľudí podľa krokov sa ukáže ako jedna z tých zábavnejších aktivít. A hlavne menej bolestivých.

Sestry ku mne pribehnú. Ani sa nenazdám a už je ma o hadičku menej!

„Takto nás vystrašiť! Tebe sa ten gombík veľmi páči, Matej, už je to tretíkrát za tento týždeň!“ vyhreší ma Perla.

„Ale no, Perlinka, nehnevajte sa, však vidíte, že bolo s pilotom zle!“ lenivo zamumlem naťahujúc každú slabiku.

Perla pretočí očami, chichoce sa s ostatnými kolegyňami. „Oznámim lekárovi, že si hore.“ O chvíľu je tu. Perla začne s kontrolnými otázkami: „Ako sa voláš?“ „Matej Bárta.“ „Koľko máš rokov?“ „Veľa.“ Perla na mňa škaredo zazrie, preto sa radšej opravím: „Dvadsaťjeden.“ Lekár prezerá nejaké záznamy a prikyvuje pri tom hlavou zakaždým, keď odpoviem.

„Vieš, prečo si v nemocnici?“

„Kiežby som nevedel,“ zahundrem. Operácia mohla, ale nemusela zabrať. Všetci sa tvárimo akože

nič, každý má nasadený statočný profesionálny výraz. Aj keby som bol ktovieako zlomený, nedám to na sebe vidieť. Odmala som sa rád hral na hrdinu, no som len jeden tvrdohlavý baranisko, príliš hrdý na to, aby ukázal slabosť. Bártovci sú už raz takí.

Čo to trepem? Ledva udržím váhu viečok.

Sestra sa ešte opýta na pár vecí. Lekár s úsmevom zahlási, že zatiaľ je všetko v norme, vychrlí na Perlu pár pokynov a odíde. Zdá sa mi, že je nejaký nesvoj, ale to je asi normálne.

Perla nemrhá časom a zažmurká na mňa.

„Čo je?“ vysúkam zo seba. Mám pocit, že vidí až do hlbín mojej duše. Teraz je to len malá skrehnutá dušička čakajúca na odpoveď tejto vševediacej ženušky. Čokoľvek povie, bude to trefné. Pozná ma lepšie, než ja sám.

„Myslím, že ich môžem zavolať, kým ťa drží ten tvoj otravný... humor.“

Nehovoril som? Vševediaca. Tiež som chcel našich vidieť, kým anestetiká tlmia bolesť. Som síce rád, že ma navštevujú, ale tie ľútostivé výrazy, oči plné slz a hlboké nádychy potláčajúce vzlyky mi naozaj nepomáhajú. Mama sa raz tak zosypala, že ju museli stlmiť nejakým svinstvom. Nasledujúce ráno jej Perla citlivo vysvetlila, že mi to neprospieva, že sa musí pozbierať. Aspoň to tak tvrdila. Každopádne to zabralo a ja som za to Perle vďačný. Mám šťastie, že sa o mňa stará. Ona jediná znáša moju nepríjemnú, protivnú spoločnosť, keď nemôžem byť celé dni nadrogovaný, aby som nič necítil. Robí to, lebo musí, ale aspoň nie som nútený strúhať křčovité úsmevy ako pri rodičoch.

„Dobrý nápad,“ vytrhnem sa zo zamyslenia.

O pár minút sa na mňa valí mama s roztrvorenou náručou. Bojím sa, že ma rozpučí.

„Bude lepšie trochu vyčkať, kým zosilnie,“ zabrzdí ju Perla skôr, než mama stihne napáchať škody. Sakra, keď sa z tohto sterilného boxu dostanem, musím tejto sestričke kúpiť takú buketu, že ju ani neunesie. Mama sa len nervózne zasmieje a už sa vypytuje, ako mi je, či ma niečo bolí... Zvyšok dňa išiel hladko. Na každého som sa usmieval ako slniečko, ceril viac zubov, než bolo potrebné. Marí sa mi, že ma Perla upokojovala, keď som vyvádzel a trieskal niečo o smutnom kapitánovi a hrozných červených asteroidoch, ktoré letia z vesmíru a nechcú, aby sme bezpečne pristáli. Alebo to bol len sen?

V nasledujúce ráno všetka mágia, ktorou som bol nadopovaný cez noc, vyfučala. Cítim sa pod psa. Moje telo váži aspoň tristo kíľ, inak si ten tlak neviem vysvetliť. Som spotený ako po maratóne, skoro nedýcham a bolí ma hlava. Otrás. Napne ma na zvracanie. No fuj! Chcem stlačiť to sakramentské zariadenie, ale ovládam sa. Nebudem nikoho alarmovať pre obyčajné pooperačné ťažkosti. Pokúsim sa dočiahnuť obrúsky na stolíku vedľa postele, ale sú príliš ďaleko. Som predsa stelesnená studnica príšerných nápadov, tak sa snažím položiť nohu na zem, aby som sa dostal bližšie. Slabá, oťažená noha sa mi podlomí.

„Skvelé, teraz sa zosypem na dlážku ako mech zemiakov,“ pomyslím si. Zavadiť sa o rúčky na boku postele a horko- ťažko sa vyplazím naspäť na lôžko. Svet je zrazu čierna machuľa.

Počujem hlasy, vidím rozmazane, ale viem, že okolo mňa stojí hotové publikum. Spoznám mamin frustrovaný hlas. Hovorí, že to nie je možné, aby jedna nemocnica nezvládla vyliečiť jej syna. Stuhnem. Niektorá zo sestier si všimne, že sa prebúdzam. Zahriakne ich a všetci stíchnu. Mama ku mne podíde a začne vysvetľovať:

„Zlatko, nastali nejaké komplikácie, doktori hovoria, že sa to stáva, vraj to je možné operovať.“ Slová z nej prskajú neskutočne rýchlo, nerozumiem ani ň. Ďalšia operácia? Čo také vážne sa mohlo stať? Ved' bolo všetko v pohode! Teda, vedel som, že toto nebude moja posledná, ale takto zrazu?

Keď sa odborníci odpratali preč, Perla mi vysvetlila, ako sa veci majú. Kým som bol mimo, urobili nejaké testy. Predchádzajúca operácia nebola taká úspešná, ako všetci predpokladali. Vyzeralo to nádejne, no zákrok nemal účinok, v ktorý sme dúfali.

„Mohol by si podstúpiť iné alternatívy, ale sú riskantné a nič nezaručujú. Nechám ťa, máš o čom premýšľať.“

„Vlastne nie, nemám,“ opravím ju. Prikývne a sadne si do kresla. „Pomôžete mi zvládnuť rodičov? Mama to tak ľahko nepredýcha.“

„Ako vždy,“ zasmeje sa, ale kútiky úst jej padajú dole. „Vaši čakajú na chodbe, ideme na to?“ Prikývnem.

Vyzierajú horšie ako ja. To už je čo povedať. Otec otvorí ústa, ale mama ho predbehne: „Nemáme veľa možností, hovorili sme...“

„Na ďalšiu operáciu nepôjdem,“ stopnem ju. „Ak bude úspešná, znamená to veľa procedúr. Mohol by som zomrieť. Teraz. Pre pár chorľavých mesiacov, možno rokov navyše? Chcem ísť domov, urobiť si výlet s kamošmi. Nevidel som ich celé veky. Chcem sa s vami porozprávať aj o niečom inom ako mojom nefunkčnom mozgu.“

Perla stíska pery a pozerá do stropu. Mama s otcom sú vyjavení, ale neprotestujú.

„Keď to naozaj chceš, nebudeme ti brániť,“ vyhlási otec roztrasene. Mama hľadá slová, ale príliš ju ťažia, nemôže sa ani pohnúť. Spracúva.

„Kedy najskôr môžem odísť?“ opýtam sa Perly.

„Hneď ako podpíšeš reverz.“

„Posledný podpis, hotovo!“ zahlásim.

„Tak sadaj, odveziem ťa.“ Perla mi pomôže na nohy. Keď naberiem nejakú rovnováhu, impulzívne sa jej hodím okolo pliec. Asi som ju prekvapil, lebo chvíľu len tak stála, no potom mi objatie opätovala.

„Ďakujem za všetko,“ zamumlem a usmejem sa na moju obľúbenú sestričku. Keď sa dosýta vystískame, nemotorne sa posadím na vozík. Prechádzame cez chodby, smežeme sa, keď si spomenieme, ako som ju otravoval, keď mala vizitu. Rodičia čakajú pred nemocnicou. Naskladajú ma do auta. Keď sa pohneme, zamávam Perle na rozlúčku.

Po ceste zbadám veľké kvetinárstvo.

„Zastav!“ zvolám.

Rodičia na mňa prekvapene zízajú, tak im vysvetlím: „Perla si zajtra nájde v práci prekvapenie!“

Dom ošetrovateľskej starostlivosti Humenné, Lipová

Bibiána Bundová, 4.C, Gymnázium Cyrila Daxnera Vranov n./Topľou

Desať rokov života

Deň začal úplne všedne, ako každý. Skoro ráno budík, raňajky, lieky, rýchla kontrola a už sa nám nikto nevenoval. A prečo by aj? Ved' ani naše rodiny sa o nás nechceli starať. A preto sme tu. Kysneme tu a čakáme, kedy konečne zomrieme.

Sedím na svojom stálom mieste, na stoličke blízko okna. Mám rada toto miesto, jedno z mála, ak mám byť úprimná. Môžem sa pozerat' von oknom celé hodiny a sledovať okolitý svet. Aspoň niekto žije, keď my už len dožívame. Tipujem, že dnes zomrie Jana na tridsaťosmičke. Je to s ňou zo dňa na deň horšie. Ale už sme si zvykli. Takto to tu proste chodí.

„Myslíš si, že tu k nám na chvíľku zájdu?“ Opýtala sa ma moja spolubývajúca Helenka. Uprela na mňa hnedé oči a očakávala odpoveď. Uf, ako som len mohla zabudnúť?! Dnes je utorok. To znamená, že k nám znova prídu tie mladé žaby, čo tu chodia na prax. Och, ako to len nenávidím! Celý deň počúvať tie ich nadšené rozhovory o víkendoch alebo o tom, čo budú robiť, keď tu konečne skončia. Nech už je radšej koniec dňa, aby som si mohla v pokoji prečítať knihu.

„Neviem. A je mi to jedno.“ Týmto som jej dala jasne najavo, že sa o tom nehodlám ďalej baviť.

Popravde, nezazlievam im, že sa na tie dievčatá tešia. Všetci sme tu preto, lebo nás už nikto nechcel. Boli sme len nepotrebnou príťažou, ktorej sa potrebovali rýchlo zbaviť. Každý očakáva telefonát od svojich detí, vnúčat, ale ten nechodí. Za tých 10 rokov, čo tu som, som si všimla rovnaký vzorec. Prvý mesiac zvonili telefóny dvakrát denne, vždy s otázkou: *Ako sa máš? Je ti tam dobre?...* Ale postupom času zvonil telefón stále menej, až sa to nakoniec zredukovalo na

narodeniny a Vianoce. Ak majú šťastie. V pracovné dni od 14:00 do 17:00 sú návštevne hodiny, skôr by ich mohli premenovať na *AJTAKNIKTONEPRÍDE-hodiny*. Aj napriek tomu poniektorí stále čakajú, dúfajú, že po nich príde sestrička, aby ich odprevadila na stretnutie so svojimi najbližšími.

Niekedy zaznie na chodbe otázka plná očakávania „Sestrička, neprišiel za mnou môj syn? Moja dcéra?“ Jediné, čoho sa však zvyčajne dočká, je len záporné pokrútenie hlavou.

Zrazu mi prišla na um myšlienka, ktorú som sa snažila potlačiť, no bezúspešne. *Kedy mne niekto zavolať?* Nemal kto. So svojou jedinou dcérou sme sa pred rokmi pohádali a už nikdy neuzmierili. Ale ja neustúpim, je to jej chyba!

Rýchlo som tieto myšlienky zahнала a ďalej sa venovala knihe. Nevieam, ako dlho som čítala, ale vyrušilo ma klopanie na dvere. Zdvihla som hlavu a uvidela som tie ochechule s učiteľkou. Tak to vyzerá, že dnes to nebude môj deň. Prišli mi podať moju „obedňajšiu dávku“. Prevrátila som očami a bez slova som im nastavila pravú ruku. Dúfam, že tam nebudem mať modrinu ešte dva týždne.

Mladá blondína po skončení príprav vzala ihlu a s pomocou učiteľky mi ju pomaly vpichla priamo do žily. Počas toho, ako som sa sústredila na tú blondínu, mi jej spolužiačka priniesla obed. Pokrčila som nosom. Znova toto? To nás už tak veľmi chcú zabiť? Pomaličky som vzala príbor, ale ten sa mi vyšmykol a spadol na zem. Som už taká slabá. Každým dňom je to horšie a horšie. Na moje počudovanie sa tá mladá blondína otočila, zdvihla príbor a hneď priniesla nový. Nestačila som sa čudovať. Ale nahlas som nepovedala nič. Len som jej kývla hlavou na znak vďaky. Lenže potom sa ku mne ozvala a mne tým vzala vietor z plachiet: „Mám vám pomôcť s jedlom, pani Mária?“

Zarazene a spolovice udivene som sa na ňu pozrela. Nečakala som, že mladí majú ešte toľko slušnosti. Chcela som jej odvrknúť, že to zvládnem aj sama. Ešte stále sa dokážem bez pomoci najesť... Lenže nedokážem. Zahanbene som jej druhýkrát kývla na súhlas. Bála som sa, že keď otvorím ústa, uvidí, ako ma to vo vnútri trápi.

Pritiahla si ku mne stoličku a začala mi krájať mäso. Popritom stále niečo hovorila. Snažila som sa ešte chvíľu tváriť, ako ma to otravuje, ale pomaly som na svoju zatrpknutosť zabúdala a započúvala som sa do jej rozprávania o plánoch do budúcnosti. Tak veľmi mi pripomínala moju dcéru v jej veku. Dovtedy som si ani neuvedomila, ako veľmi ma naša hádka vnútorne zožiera. Možno, ale len možno, som sa snažila pomalšie jesť, aby to dievča, Ela, ako sa mi predstavila, zostala dlhšie. Neskôr som ešte dlho rozmýšľala, prečo obetovala svoju obednú prestávku, aby mi pomohla. Tak dlho, tak prekliato dlho mi nikto nevenoval kúsok svojho času. Možno.... možno by som mala zavolať dcére. Hneď som tú myšlienku zavrhla. Nie, nechce o mne ani počuť. Len by sme sa zbytočne pohádali. A tak zaspávam s plnou hlavou spomienok na časy, kedy sa všetko zdalo také jednoduché.

Mária Peratová zomrela 11.8.2020 vo veku 73 rokov v spánku, na zlyhanie srdca. V izbe sa vznášal pach dezinfekcie a vôbec to tam nevyzeralo, že tam niekto býval. Ako keby tých 10 rokov bol sen, z ktorého sa jednoducho zobudíte. Jediné, čo svedčilo o tom, že tu bývala skutočná osoba, bol nevypočutý odkaz v telefóne. Izbou znel smutný ženský hlas „Mami? Prosím, odpusť mi. Môžeme to napraviť? Prosím, keď sa zobudíš, zavolaj mi.“